Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

2-йил чиқиши.
15 ФЕВРАЛЬ 1967 й.
ЧОРШАНБА.
№ 39 (194).
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Монтажчи Петр Яковлев пойтахтимиздаги энергомонтаж бошқармасининг илғор монтажчиларидан. Ҳозир бу пешқадам монтажчи янги қурилаётган 2-уйсозлик комбинатининг объектларидан бирида ишламоқда.

Суратда: монтажчи П. Яковлев.

КОММУНИСТИК МЕҲНАТ ЗАРБДОРИНИНГ КЎКРАК НИШОНИ

ВЦСПС Президиуми СССР бўйича «Коммунистик меҳнат зарбдори» кўкрак нишонини тасдиқлади. У беш бурчак шаклида бўлиб, унинг ўртасида В. И. Лениннинг қизил байроқ фонидаги оқ эмаль ва зарҳал билан ишланган силуэти бор. Чап томонда «Космос» обелиски, электростанция тўғони, завод, қурилиш крани, электровоз, дон ўриш комбайни тасвирланган.

Тўғри бурчак остида «Коммунистик меҳнат зарбдори» ёзуви, пастда эса ўроқ ва болға белгиси зарҳал ва баргларга ўраб тасвирланган.

«Коммунистик меҳнат зарбдори» нишони чап кўкракка тақилади. Кўкрак нишони билан биргаликда ВЦСПС Президиуми тасдиқлаган гувоҳнома ҳам берилади.

Пойтахт бунёдкорлари

СЎНГГИ ҒИШТЛАР ҚЎЙИЛМОҚДА

Кеча бўш ётган жойда бугун ўзгариш. Янги биноларга пойдевор қўйиляпти, битганлари пардозга топшириляпти. Шулар қатори Студентлар шаҳарчасида яна битта бино битай, деб қолди. Бу, Тошкент Маданий оқартув техникуми ўқувчилари учун қурилаётган тўрт қаватли бинодир. Бино ана шу техникум студентларига атаб қурилган тўрт қаватли ётоқхона билан ёнма-ён қад кўтарди.

Бинонинг тўртинчи қаватига сўнгги ғиштлар териляпти. 159-қурилиш трестига қарашли 9-қурилиш бошқармасининг С. Ермолаев бошлиқ бинокорлари бино қурилишини шу қишда бошлаган эдилар. Эндиликда С. Чураженко каби пешқадам ғишт терувчилар билан дурадгорлар ёнма-ён туриб меҳнат қилишяпти.

— Юбилей йилининг қурилиш объекти бўлган бу бино шу пайтгача хоналарда машғулот олиб бораётган техникум талабаларига қурувчиларимизнинг совғаси бўлади, — дейди бригадир С. Ермолаев. — Улар янги ўқув йилида машғулотларини шу бинонинг кенг ва ёруғ хоналарида бошлайдилар.

КОРХОНА КЕНГАЙМОҚДА

Тошкентдаги савдо жиҳозлари заводи ўз буюртмачиларининг талабларини қондириш мақсадида йиғув цехини реконструкция қилишга киришган эди. Корхона ишлаб чиқариш қувватини ошириш йўлида қилинган ишлар ниҳоясига етди. Йиғув цехининг майдони қарийб икки баравар кенгайтирилди. Бир неча қудратли механизм ва агрегатлар ишга туширилди.

Келгусида маҳсулот ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш кўзда тутилмоқда. Шу мақсадда корхонанинг янги корпусини қуришга киришилмоқда. У икки минг квадрат метрдан иборат бўлади.

Корхонадаги янгиликлар бир талай. «Ветерок» типидаги павильонларни кўплаб ишлаб чиқариш бошланди. Бу енгил, қулай, ихчам дўконаларда исталган буюм билан савдо қилиш мумкин. Унинг олтмиш квадрат метрли майдонида бир йўла 25 киши овқатланиши мумкин. Ҳозирнинг ўзида бундай дўконлардан ўнга яқини ишлаб чиқарилиб, буюртмачиларга юборилди.

ҲАМЮРТЛАР УЧРАШУВИ

Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институтининг мажлислар зали томошабинлар билан лиқ тўлди. Саҳнада Меҳнат Қизил Байроқ орденли Белоруссия давлат филармониясининг артистлари ўз санъатларини намойиш қилмоқдалар. Томоша залида эса, пойтахтимизда уй-жой биноларини бунёд этаётган қардош Белоруссиянинг азамат қурувчилари — ғишт терувчилар, монтажчилар, пардозловчилар.

Томошабинлар Юрий Дзергин куйлаган «Минск ҳақида қўшиқ», Р. Жабборов ижро этган «Вива, Куба» ашулаларини мириқиб тингладилар. Қайта-қайта олқишлар билан тақдирланган санъаткорлар ўз ҳамюртларига ёқимли қўшиқларни ижро этиб, улар кўнглини хушнуд этдилар.

Ўзининг мумтойиба сўзлари, ўткир латифалари билан ҳаммага манзур бўлган конферансье Николай Шишкин ажойиб маҳоратини кўрсатди. Унинг «Она шаҳрим», «Севги ҳақида сўзлашайлик», деган сатирик лавҳалари ҳаммага манзур бўлди.

Концертда Ирина Полянская, Галина Бесфамильная, Н. Шемякин ва бошқалар ўз санъатларини муваффақият билан намойиш қилдилар. Санъаткорлар концерт охирида «Уй-уйингача» деган халқ қўшиғини ижро этишганда залдаги белоруслар унга жўр бўлдилар.

Концерт охирида Белоруссия қурилиш-монтаж поезди партия ташкилотининг секретари Ю. Ирмашев Белоруссия қурувчилари Тошкентда уй-жой бинолари бунёд этиш юзасидан олган мажбуриятларини Улуғ Октябрнинг 50 йиллигигача сўзсиз бажаражакларини айтди. Тошкентда ишлаётган белоруслар номидан ўз ҳамюрт санъаткорларига миннатдорчилик билдирди.

ЙЎЛОВЧИЛАРГА ҚУЛАЙЛИК

Ўтган ойда автобус маршрутларида 1500 автобус қатнаган бўлса ҳам бу талабга жавоб бермаётир. Автобусларнинг сонини кўпайтириш мақсадида шу йилнинг биринчи кварталида 300 машина сотиб олинади. Сергели билан пойтахт ўртасида қатнайдиган автобуслар сони яқин орада бир ярим баравар кўпаяди. Бунинг учун 54-темир йўл разъездидан Сергелига катта магистрал йўл очилади.

Ўзбекистон Автомобиль ва тош йўллар министрлигининг йўл қурувчилари Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига бағишлаб катта совға тайёрламоқдалар. 62 километрли Тошкент халқа йўли ишга туширилади. Биринчи навбати 1-Майда тайёр бўладиган бу халқа йўлида техника хизмати станцияси ва машиналарни ювадиган агрегатлар ишга тушади.

Булардан ташқари, транспорт ҳаракатида бир талай янгиликлар бўлади. Беш юздан ортиқ енгил такси машиналари ва ўттиздан ортиқ «Латвия» маркали кичик автобуслар ҳам шаҳар транспорт «оқими»га келиб қўшилади.

Чилонзор массивида ҳам катта автобус парки қурилиши бошлаб юборилди. Парк ишга тушиши билан массив аҳолисига транспорт хизмати кўрсатиш янада яхшиланади.

Ҳозир Навоий театри билан «Ташавтомаш» ўртасида қатнаётган 1-маршрутда қулайлик яратилди. Кира ҳақи 10 тийиндан беш тийинга туширилди. Бу машрутда масофани қисқа вақт ичида босиб ўтувчи тез юрар автобуслар қатнамоқда, Бундай тезюрар автобуслар 4, 18, 46- ва бошқа маршрутларда ҳам юра бошлайди. Кейинчалик барча маршрутлар ана шундай тартибга ўказилади.

Автобус шофёрлари етишмаслиги масаласи ҳам ҳал бўлади.. Чунки иккинчи автокомбинатнинг 80 шофёри автобус ҳайдашга ўтиб, яхши ташаббус кўрсатди. Бу ташаббус қанот қоқяпти. Таксомотор парклари ва автомобиль хўжаликлари ҳамда республика областларидан 700 дан ортиқ шофёр пойтахт автобусларида ишлаш истагини билдирдилар.

КИНО ҲАҚИДА СУҲБАТ

Тошкент область, Оққўрғон районидаги Чапаев номли 63-мактабда кино ҳақида суҳбат ўтказилди.

Суҳбатни Тошкент илмий-оммабоп ва хроникал-ҳужжатли фильмлар студиясининг кино операторлари Т. Рўзиев, С. Асқархўжаев ва А. Каримовлар ўтказдилар.

Кинооператорлар томошабинларга ҳужжатли фильмларнинг суратга олиниши ҳақида гапириб бердилар. Суҳбатдан сўнг шу студия ишлаган «Аския», «13 қалдирғоч», «Тошкентда бир қиз яшайди» ва бошқа фильмлар кўрсатилди.

Студиянинг кинорежиссёрлари, кинооператорлари Улуғ Октябрнинг 50 йиллигини янги фильмлар яратиш, томошабинлар билан тез-тез учрашувлар ўтказиш билан кутиб олмоқдалар.

ДИҚҚАТ ЯНГИЛИК!

ЙЎЛОВЧИЛАР ФОЙДАСИГА

Пойтахтнинг Навоий театри— «Ташавтомаш», «Вокзал— Ташавтомаш», «Революция сквери» — Қўйлиқ», «Навоий театри—12-турар жой шаҳарчаси», «Революция сквери — Йирик панелли маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи завод»лар ўртасида қатнайдиган 1, 16, 7, 74, 12-автобусларда қатновчи йўловчилар кира ҳақи учун 10 тийин ўрнига 5 тийиндан ҳақ тўлаяптилар.

2-, 17- ва 78-автобус маршрутларида ҳам кира ҳақлари камайтирилди. Бундан йўловчилар миннатдор бўлмоқдалар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига кўрсатилган номзодлар рўйхатга олина бошланди

Ўзбекистон ССР Олий Советига сайлов ўтказувчи округ сайлов комиссиялари депутатликка кўрсатилган номзодларни рўйхатга олишга киришдилар.

Андижон областининг Москва районида 146-Пахтаобод сайлов округи округ сайлов комиссиясининг мажлиси бўлди. Бу мажлисда округ меҳнаткашлари кўп коллективларининг вакиллари қатнашдилар. Комиссия тақдим этилган ҳужжатларни қараб чиқиб, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Шароф Рашидович Рашидов**ни шу округдан республика Олий Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олиш тўғрисида якдиллик билан қарор қабул қилди.

(ЎзТАГ).

Жамоатчи студентлар

Ҳамма ерда бўлгани каби, Тошкент халқ хўжалиги институтига жойлашган агитпунктда ҳам бўлажак сайловга қизғин тайёргарлик кетмоқда. Бу ерда студентларни, педагогларни, учратиш мумкин. Улар аҳоли ўртасида тушунтириш ишлари олиб бориш, уларнинг сайлов вақтидаги бурч ва вазифаларини тушунтириш юзасидан кенгашиб оладилар. Сўнг эса маҳаллада истиқомат қилувчилар ўртасида агитация, пропаганда ишлари олиб борадилар.

Жамоатчи студентлардан У. Қодиров, П. Қосимбеков, Х. Пардаев, Д. Норпўлатов ўртоқлар институт ўқитувчиси Ашуров раҳбарлигида «Зарафшон» маҳалласи аҳолиси ўртасида шу кунларда ҳар томонлама тушунтириш ишлари олиб бормоқдалар.

К. САФАРАЛИЕВ,
студент.

Тошкент аҳолиси хитойлик бузғунчиларни лаънатламоқда. Шаҳарнинг кўпгина корхона ва муассасаларида норозилик митинглари бўлиб ўтмоқда.

СУРАТДА: Тошкент нашриёти ва босмахонаси ходимларининг норозилик митинги. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қошидаги давлат матбуот комитети бош редакторининг ўринбосари Совет Иттифоқи Қаҳрамони Владимир Васильевич Карпов нутқ сўзламоқда.

Г. Пун фотоси.
(ЎзТАГ).

ЯНГИ ПРОГРАММА, ЯНГИ ДАРСЛИКЛАР

В. И. Ленин номидаги Тошкент давлат университетининг педагогика кафедраси, «Билим» жамиятининг шаҳар педагогика секцияси ва Октябрь район партия ташкилоти ҳамда Октябрь район халқ маорифи бўлими Октябрнинг 50 йиллиги муносабати билан уюштирган педагогика билимлар семинар-конференциясини Ўзбекистон КП шаҳар партия Комитетининг секретари Р. Н. Бобажонова очди.

Конференцияда Ўзбекистон ССР маориф министри А. Қўчқоров нутқ сўзлади.

— Бутун Совет халқи 50 йил мобайнида ҳар соҳада қўлга киритган ютуғини бирма-бир кўз ўнгидан ўтказяпти, — деди у, — маориф соҳасида эса бу ютуқ айниқса кўзга ташланади. Илгарилари саводсиз бир ўлка ҳозирги кунда мислсиз ютуқларга эришган. Ҳозир бизнинг олдимизда ўрта умумий таълимни амалга оширишдек юксак вазифа турибди. Маориф соҳасида кўпгина ютуқларга эришилган бўлсада, ўқувчиларнинг билим даражаси замонамиз фани тараққиётидан бир мунча пас эканини қайд этиш керак. Сўнгги беш-олти йил ичида бошланғич синфлардаги ўқувчиларнинг билим даражаси бирмунча сусайиб кетган. Бу ҳам бўлса, педагогларнинг етишмаслигидандир. Ана шундай камчиликларни тугатиш мақсадида маориф ходимлари томонидан янги ўқув плани ишлаб чиқиляпти. 1970—71 йилларга бориб ўрта умумий таълимга ўтишни мўлжаллаганмиз.

Планга киритилган янгиликлардан бири бошланғич синфларга яна биттадан дарс қўшилади. Учинчи синфга қадаргина қуйи синф саналади.

Ўқувчиларнинг аъло ўқиб, яхши дам олишларига қулай шароит яратиш мақсадида юқори синф ўқувчилари ҳафтада бир неча кун беш соатдан ўқишлари лозим деб топилди.

— Ўқувчилар билимини мустаҳкамлашдек масъулиятли иш йўқ, — деб бошлади сўзини Меҳнат Қизил Байроқ орденли 24-мактаб директори К. Расулев, — биз шу мақсадда кўп тадбирларни кўриб чиқяпмиз. Икки йил бир синфда қолишдек кўнгилсиз воқеага қарши кураш очганимизга анча йил бўлган.

Мактабимизда ҳар ўқитувчининг дарсига кириб ўтириб, унинг дарс бериш методи билан яқиндан танишамиз. Бу яхши самаралар беряпти.

Масалан, Ҳатми Қодирова ҳар бир дарсида ҳар хил метод қўллайди. Болалар зерикишмайди, дарсга жон-жаҳдлари билан киришадилар, қизиқадилар. Қодирова уларда фанни ўзлаштиришга муҳаббат уйғота олган. Улгурмовчи ўқувчиларга қўшимча машқлар бериб, бажарилишини яхшилаб текшириб боради. Шу сабабли унинг синфида ўзлаштирмовчилар йўқ.

У тутган йўл мактабимиздагина эмас, районимизда, ҳатто шаҳримизда ҳам мақталяпти. Машъал ўқитувчиларимиз борган сари кенгайяпти. Масалан, 1962—63 йилда Муззам Назарова ва Ҳатми Қодировагина ўқувчиларнинг тўлиқ ўзлаштиришига эришган бўлса, бу йил уларнинг сафи 25 киши етди. Кейин мана бундай фактларни ҳам келтиришимиз мумкин. 1962—63 ўқув йилида 1547 ўқувчидан 117 бола аълога, 332 ўқувчи яхши баҳога ўқиб, 64 бола синфда қолган эди. Ўтган ўқув йилида эса бу рақамлар анчагина ўзгарди. 1805 ўқувчидан 384 киши аълочи, 432 бола яхши ўқиган, 30 бола синфда қолган. Бу кичкина ютуғ эмас. Демак, биз ўқувчиларнинг 98 процент ўзлаштиришига эришганмиз.

Бир неча йилдан бери эса қуйи синф ўқувчиларининг биронтаси ҳам бир синфда икки йил қолган эмас.

Конференция қатнашчилари директорнинг гапларини завқ билан тингладилар. Ундан сўнг Тошкент давлат университетининг доцентлари Ю. Умаров, А. Холматовлар ва бошқа ўртоқлар сўзга чиқиб, таълим-тарбия, ўзлаштириш масаласида кўп қимматли фикрлар билдирдилар.

Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига бағишланган педагогик билимлар семинар-конференюияси бугун ўз ишини тамомлади.

ОСМОНЎПАР МИНОРА

Пойтахтимизнинг Ленин майдонида 19 қаватли осмонўпар бино бунёд этилади. Уни қуриш учун ҳам осмонўпар минора керак. 1-механизациялашган қурилиш трестининг 2-бошқармаси техниклари ўша осмонўпар кўтарма кранни монтаж қилишга киришдилар.

Бир неча кундан бери минора — кўтарма краннинг чоклари бирбирига ёпиштирилиб, монтаж қилинмоқда.

«БК-300» маркали бу кран республикамизда биринчи бор қад кўтармоқда. У бир йўла ўн терак бўйи келадиган, яъни 92 метрли баландликка қурилиш материалларини кўтариб беради.

Монтажчилар ўз ишларини ўта сезгирлик билан техника қоидаларига риоя қилган ҳолда олиб бормоқдалар. Ишнинг бошидан пухта қилингани кейинчалик яхши самаралар беради.

Александр Смотриков бошлиқ звено аъзолари монтаж қилаётган бу кран келаси ойда иш бошлайди.

БИЗНИНГ НОМЗОДЛАРИМИЗ

Республика маҳаллий Советларига сайловлар куни тобора яқинлашмоқда. Бу улкан халқ шодиёнаси бу йил мамлакатда юксак меҳнат кўтаринкилиги ҳукмрон бўлган бир вазиятда, шонли эллик йиллик тўйимизга ҳозирлик кўрилаётган тантанавор дамларда ўтмоқда.

Бугун бепоён Ватанимизнинг кўпгина қардош республикаларидагидек, Ўзбекистонда, унинг область ва шаҳарларида ҳам сайлов олди кампанияси зўр сиёсий активлик билан ўтмоқда. Халқ ўз севган ўғил-қизларини республика Олий Совети ва маҳаллий Советларга депутатликка номзод қилиб кўрсатмоқда.

Булар агрономлар ва ўқитувчилар, ишчилар ва олимлар, санъат арбоблари ва шифокорлар, партия, совет, касаба союз ходимлари, хуллас турли касбдаги кишилардир. Булар ўз шонли меҳнатлари билан мамлакатимизда коммунизм қурилишини тобора яқинлаштиришга муносиб ҳисса қўшаётган элсеварлардир. Булар коммунистлар ва партиясизлар бузилмас блокининг номзодларидир. Зотан бўлажак сайловлар ҳам коммунистлар билан партиясизлар блокининг ягона тантанаси вазиятида ўтади.

Бу эса жонажон коммунистик партиямизнинг чинакам халқчиллигидан, у ўзининг бутун фаолиятини халққа хизмат этишга бағишлаганидан яна бир ёрқин нишонадир.

Партия овози халқ овозидир. Бизнинг жонажон ўлкамизда кўпмиллионли совет халқи ўз партиясини ақл-заковати, йўлчи юлдузи ва порлоқ истиқболи деб билади. Партия ва халқ ўртасидаги монолит бирлик коммунистик қурилишда қўлга киритилаётган барча ғалабаларнинг бош омилидир. Шунинг учун Коммунистик партия халқ овозига қулоқ солади, ўзининг барча муҳим тадбирларини эл маслаҳати билан ҳал этади.

Бугун республика маҳаллий Советларига бўлажак сайловларга хаёлан разм солар эканмиз, партия чинакам халқ ҳокимиятини барпо этишга нақадар катта эътибор бераётганининг гувоҳи бўламиз.

Ҳа, бизнинг демократиямиз чинакам демократия, халқ демократиясидир. Бизда ҳамма нарсани халқ ҳал этади. Давлат — бизнинг ўзимиз. Шунинг учун ҳам маҳаллий Советларга сайловга пухта тайёргарлик кўриш ва уни юксак сиёсий активлик билан ўтказиш кун тартибидаги зарурий масалалардан биридир.

Бугун барча сайловчиларнинг рўйхатларини яна бир бор кўздан кечириш, бирор кишининг ҳам сайловда овоз беришдан четда қолмаслиги учун пропаганда ишларини кучайтириш агитаторларнинг диққат эътиборида бўлмоғи лозим. Бугун агитатор ва пропагандистларимиз шонли Совет ҳокимияти босиб ўтган зафарларга тўлиқ йўлни кенг меҳнаткашлар оммаси ўртасида тарғиб қилишлари, совет халқи жонажон Коммунистик партияси раҳбарлигида қўлга киритаётган улкан ғалабаларнинг негизи халқларимиз ўртасидаги метиндай дўстлик ва ҳамкорлик эканлигини ўқтиришлари керак.

Бу ғалабаларга ҳаммамизнинг умумий меҳнатимиз туфайли эришилаётганини, булар эса жонажон Ватанимиз қудратига қудрат қўшажагини, унинг халқаро обрў-эътиборини янада юксакларга кўтаражагини ҳар бир меҳнаткаш онгига етказиш пропагандамизнинг бош мавзуидир.

Катта маъракага меҳнат тортиғи билан келиш азалий одатимиздир. Партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари оммани сайловолди мусобақаси байроғини тобора баланд кўтаришга сафарбар этишлари, маҳаллий Советларга сайловларни юксак кўтаринкилик билан кутиб олиш учун барча зарур тадбирларни олдиндан белгилаб олмоқлари даркор.

Бугунги энг муҳим вазифа маҳаллий Советлар депутатлигига номзодлари кўрсатилаётган ҳар бир ўғил-қизларимиз билан сайловчиларни мукаммал таништиришдан иборатдир. Сайловчиларимиз кимнинг номзодига овоз бераётганларини яхши билсинлар. Бунинг учун пойтахт агитаторлари ўзларига биркитилган участкадаги ҳар бир хонадонга кириб боришлари, ўз сайловчиларининг талаб ва эҳтиёжларини билиб олишлари, уларнинг барча саволларига атрофлича жавоб беришлари керак.

Сайлов олди кампанияси сиёсий ишдир. Шунга эришайликки, 12 март — Ўзбекистон ССР Олий Совети ва маҳаллий Советларга сайловлар куни ҳар бир хонадон учун чинакам байрам тусини олсин.

Депутат — халқ хизматкори, эл дастёри, унинг барча истакларини рўёбга чиқишида ёрдам берувчи халқ ғамхўридир. Ана шундай халқ номзодлари учун якдиллик билан овоз беришга зўр уюшқоқлик билан киришайлик. Сайловлар умумхалқ байрами руҳини кашф этсин.

КУЙБИШЕВ ОБЛАСТИ. Тольятти шаҳрида мамлакатимизда энг йирик автомобиль заводи қурилиши бошланди.

СУРАТДА: қурилиш майдонига кириш дарвозаси.

А. Брянов фотоси.
(ТАСС фотохроникаси).

УЛУҒ ОКТЯБРЬ ЮБИЛЕЙИ ОЛДИДАН

Авлодлар ҳикояси

Тилимизда, дилимизда доим борсан Октябрь!
Зафарларга йўллагувчи байроқдорсан, Октябрь!
Сени десак, улуғ доҳий Ленин бўлар намоён,
Сен туфайли ҳурлик келди — Ватан бўлди гулистон!
Сенинг шонли байроғингни ҳар он олға элтамиз.
Коммунистик жамиятдир бизнинг порлоқ эртамиз!

Бугун буюк Октябрнинг 50 йиллик зўр тантаналари арафасида турибмиз. Қалбимизда чексиз ҳис-ҳаяжон авж урмоқда. Кўз ўнгимизда ўша қутлуғ жанг кунлари намоён бўлаётир. Ҳуррият учун жонларини фидо қилган ота-боболаримизни эслаймиз. Ҳа, бугунги фаровон ҳаёт, шоду ҳуррамликлар ўшалар туфайли! Биз—авлодлар буни ҳеч качон унутмаймиз. Улуғ Ленинга, Октябрь фидойиларига доим таъзим қиламиз.

Октябрь кунларининг шонли хотиралари тиллардан-тилларга, диллардан-дилларга кўчиб юради. Неча-неча йиллар ўтмасин, худди бугунгидек қалбларга чексиз илҳом бахш этаверади.

Мана, бугун биз, ҳурматли газетхон, сизлар билан биргаликда бир қутлуғ даргоҳга саёҳат қилмоқчимиз.

...Биз муҳташам дарвоза олдида тўхтадик. Октябрь революцияси номидаги заводга мана шу ердан кирилади. Бир нафас тўхтаймизда, бу қутлуғ корхонанинг тарихига бир назар ташлаймиз.

ТАРИХ САҲИФАЛАРИНИ ВАРАҚЛАБ

1899 йил. Ана шу йили Ўрта Осиё темир йўли не-не машаққатлар билан қуриб битказилди. 1900 йилга келиб эса, Ўрта Осиё темир йўлининг Тошкент Бош устахонаси ташкил этилди. Бу устахона ўша даврда Тошкентда энг йирик оғир саноат корхонаси эди. 1903 йилга келиб, Тошкент темир йўлининг Бородин устахонаси бунёд бўлди. Бу даврда икки депо ва икки темир йўл устахонасида икки мингдан ортиқ ишчи меҳнат қиларди. Уларнинг иш шароитлари, турмушлари ниҳоятда оғир эди.

1903—1904 йиллардаёқ Ўрта Осиё темир йўлининг Тошкент Бош устахонасида дастлабки социал-демократик тўгараклар, группалар пайдо бўлди. Тошкентда биринчи бўлиб мана шу устахона ишчилари 1905 йилнинг февралида забастовка қилдилар.

1905 йил рус революцияси Туркистон ишчилар синфига, шу жумладан, темир йўл ишчиларига катта таъсир этди, уларнинг революцион онгларини оширди.

1906 йил бошларида Туркистон темир йўллар союзи сафига 8 мингга яқин ишчи бирлашган эди. Улар ўлкада революцион ҳаракатни авж олдиришда катта роль ўйнадилар.

1906 йилнинг май—июнь ойларида Тошкент Бош устахонаси ишчилари забастовка қилдилар. Бир ярим ой давом этган бу забастовка ишчиларнинг ғалабаси билан тугади.

1909—1912 йилларда темир йўл устахонасидаураллик подпольячи-большевик слесарь Николай Васильевич Шумилов яширин партиявий ишлар олиб борди, ишчи тўгараклари ташкил этди.

1917 йилга келиб темир йўл устахонаси революциянинг мустаҳкам таянчига айланиб қолган эди. Бу даврда уни фахр билан «Ишчилар калъаси» деб атардилар.

Чор монархиясининг ағдарилганлиги ҳақидаги хабар 1917 йилнинг 1 мартида Тошкентга етиб келди. Неча минглаб эл бундан беҳад хурсанд бўлиб, йиғинлар, митинглар, намойишлар ўтказдилар. 3 март куни неча юзлаб темир йўл ишчилари, трамвайчилар ва шулар каби меҳнаткашлар митингга тўпландилар. Бу йиғинда ишчилар биринчи бўлиб Тошкент Советини сайладилар. Унга большевиклардан темир йўл ишчилари В. Бауман, Б. Ляпин, А. Казаковлар киритилди.

1917 йил 3 июнда Петроградда Советларнинг биринчи Бутунроссия съезди чақирилди. Бу съездга Тошкент ишчилари темир йўл устахонаси ишчиси Александр Яковлевич Першинни делегат қилиб юбордилар. Съездда Першин ишчи ва солдат депутатлари Совети Бутунроссия Марказий Ижроия Комитети аъзолигига сайланди.

Ўрта Осиё темир йўли Тошкент Бош устахонаси партия ташкилоти бошқа корхоналардаги партия ташкилотларига нисбатан анча кучли ташкилот бўлиб, у саккиз соатлик иш куни учун кураш, ишлаб чиқариш устидан ишчилар назоратини ўрнатиш, ишчиларнинг турмушини яхшилаш юзасидан олиб борилган ҳаракатларга бошчилик қилди.

Темир йўл устахонаси меҳнаткашлари Вақтли ҳукумат ва унинг Туркистондаги малайларига қарши курашда ишчи, солдат депутатлари Тошкент Советига катта мадад бердилар. Ўрта Осиё темир йўли ва Тошкент темир йўли устахоналарининг ишчилари мажлиси 1917 йил 30 апрелда Вақтли ҳукуматнинг кадет Н. Шчепкин раислик қилаётган Туркистон комитети фаолиятига ишончсизлик билдирди. Советлар билан Вақтли ҳукуматнинг Туркистон комитети ўртасидаги кескин кураш натижасида. Шчепкин Тошкентдан кочишга мажбур бўлди. 1917 йилнинг май ойида «Ўрта Осиё темир йўли меҳнаткашлар союзи»нинг 1 съезди бўлди. Унда большевиклар бир группа революцион руҳдаги делегатларга бошчилик қилиб, майда буржуазия партияларидаги муросасозлик ва ўз-ўзини ҳимоя қилиш сиёсатини фош қилишди.

1917 йилнинг 27 октябрида Тошкент меҳнаткашлари буюк Октябрь ғалабаси ҳақидаги хушхабарни эшитди. 30 октябрь куни Тошкентнинг марказий районларида революциянинг куролли кучлари ҳужумга ўтди. 1 ноябрь кечаси қизил гвардиячи отрядлар билан ишчилар дружинаси ҳарбий қалъага ҳужум қилди. Тонгда шаҳар устида революциянинг қизил байроғи ҳилпиради. Тошкентда Советлар ҳокимияти ўрнатилди.

Тўрт кунлик жангларда Тошкент темир йўли Бош устахонасининг ишчилари олдинги сафларда бўлиб, мисли кўрилмаган қаҳрамонлик ва жасорат кўрсатдилар. Ленин партиясига коммунизм ишига садоқатларини намойиш қилдилар.

Рихсихўжа Ашрапов тепловоз двигателларини йиғиш цехида слесарь бўлиб ишлайди. Ҳозир у Октябрнинг 50 йиллиги номини олиш учун меҳнат вахтасида туриб ишламоқда.

БЎРОНЛИ ЙИЛЛАРДА

Ўрта Осиё темир йўли Тошкент Бош устахонаси партия ташкилоти гражданлар уруши йилларида ўзининг энг илғор аъзоларини жанг майдонларига йўллади. Улар Актюбинск яқинида ва Закаспийда, Фарғонада ва Самарқанд атрофида революция душманларига зарбалар бердилар. Булар орасида Ҳази Муҳамедов, Дадажон Юсупов, Алим Раҳимов каби кўпгина маҳаллий миллат фарзандлари ҳам бор эди.

1919 йили Тошкентда оқ гвардиячилар исёнини тормор қилишда ҳам темир йўл устахоналари ишчилари фаол иштирок этдилар. Ўша жанг кунларида Тошкент ишчилар синфи ўзининг кўпгина содиқ фарзандларидан жудо бўлди. Оқ гвардиячилар отиб ўлдирган 14 комиссар орасида собиқ темир йўлчилар А. Я. Першин, К. В. Шумилов, Е. П. Дубицкий, А. В. Червяковлар бор эди.

Совет ҳукумати Тошкент ишчилар синфининг озодлик душманларига қарши олиб борган қаҳрамонона курашини юксак баҳолади. Чунончи, Бутуниттифоқ Марказий Ижроия Комитети Президиумининг 1924 йилнинг 14 апрелида чиқарган қарорида бундай дейилади:

— **«Империализм исканжасига қарши кураш марказларидан бири бўлган Тошкент шаҳрининг ишчилари жасоратини эътиборга олиб, Тошкент шаҳри пролетариати Меҳнат Қизил байроқ ордени билан мукофотлансин».**

Ўртоқ Н. Абдуҳалилов бошқарган цех корхонанинг илғор цехларидан бири ҳисобланади.

ЎРОҚ ВА БОЛҒА ДЎСТЛИГИ

Энди, ҳурматли газетхон, сиз билан биргаликда табаррук даргоҳ тепловоз-вагон ремонт заводига ташриф буюрамиз. Янгигина ремонтдан чиққан тепловоз ҳамда вагонлар пўлат изларда саф тортиб турибди. Буларни биз сизга юқорида ҳикоя қилган баҳодир оталаримизнинг издошлари, шогирдлари, фарзандлари қўлдан чиқаришган.

Муҳташам цехда тер тўкиб ишлаётган мана бу баҳодир одамга бир назар ташланг. У моделчи слесарь Аҳрор Баҳромов бўлади.

1930 йил. Бу вақтда Аҳрор Баҳромов 17-18 ёшларда бўлиб, Тошкент яқинидаги бир қишлоқда яшарди. Деҳқон фарзанди бўлган Аҳрор шаҳарда ишчи кучлари етишмаслигини эшитиб, ўша томонга парвоз қилди. Ўроқ ва кетмонга ўрганган қўллар дастлаб завод ишчилари учун барпо этилаётган ётоқхона қурилишида андава ушлади, ғишт терди... Бироз ўтиб, бу ишчан йигитни заводга таклиф этишди.

Аҳрор дастлаб паровоз цехида оддий ишчи бўлиб меҳнат қилди. Сўнгра бир мастерга шогирд тушиб, слесарлик касбини мукаммал билиб олди.

У пайтларда иш шароити анча оғир эди. Бир болтни меъёрига келтириш учун бозғон билан 60 марта уришга тўғри келарди.

Ишчилик касбини ниҳоятда қадрлаган Аҳрор Баҳромов барча қийинчиликларга бардош берди. Меҳнат унумдорлигини кундан-кунга юксалтириб борди.

Мана ўттиз етти йилдирки, Аҳрор Баҳромов ўз дастгоҳи билан бирга. Бу давр ичида у қанча-қанча шогирдлар етиштириб чиқарди.

Ишчининг илғорлиги юриш-туриши, аҳлоқи, оиладаги тарбиявий ишлари билан ҳам белгиланади. Аҳрор Баҳромовнинг етти фарзанди бўлиб, ҳаммаси одобли, аълочи, меҳнатсевар. Қизи Зарифа Баҳромова ўрта мактабни олтин медаль билан битириб, ҳозир Тошкент Давлат университетининг физика-математика факультетида таълим олмоқда. Яна бир қизи Саида эса фармацевтика техникумини битириш арафасида. Фарзандларнинг мақсади ҳам оталари каби эл хизматига доим шай бўлиб туришдан иборат.

ИШЧИЛАР СУЛОЛАСИ

Корхонада ишлаб, ишчилар орасида ўз касбини наслдан-наслга қолдириб келаётган авлодлар кам эмас. Бу ерда Мирфозил Миродиловни танимайдиган киши йўқ. У ўзининг фидокорона меҳнати туфайли шуҳрат топди, кишилар ҳурматига сазовор бўлди.

Мирфозил ака биз олдиндан тасаввур қилганимиздек бақувват, елкадор, норбилак киши бўлмай, қотмагина, босиқ, кенг пешонали ишчи экан.

— Менинг, умуман оила аъзоларимизнинг суяги завод нонини еб қотган,— деди Мирфозил ака анча ўйлаб тургандан сўнг.— Бу заводда дадам ишлаган эдилар. Мени бу ерга келишимга дадамлар сабабчи бўлганлар. 1932 йили дадам пенсияга чиқиш олдида мени заводга етаклаб келдилар. Кекса ишчи Лешкинга шогирд қилиб бердилар. Миродил Мирусмонов десангиз, кекса ишчилар дадамларни танишади.

Маълум бўлишича, Мирфозил аканинг укалари Миртоҳир, Мирзокир ҳам темир йўл соҳасида ишлар экан. Миртоҳир темир йўлчилар техникумини ҳам тамомлаган.

— Устозим Лешкин билан кўтарма кранда ўн йил ишладим,— деди у ўз саволига ўзи жавоб бераётган кишидек,— уруш бошланган 1941 йили пўлат қуйиш цехига ўтдим. Қўлимдан келганича кўплар қатори ишлаб келяпман.

Мирфозил Миродилов бригадаси корхонадаги энг пешқадам коллективлардан. Унинг ўзи ишда, меҳнатда шахсан намуна кўрсатмоқда. Ҳукумат М. Миродиловнинг меҳнатларини юксак тақдирлаб «Ҳурмат белгиси» орденини, медаллар, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий Ёрлиқлари билан мукофотлади. Шунингдек, у «Фахрий темир йўлчи» нишони билан ҳам тақдирланган.

— «Фахрий темир йўлчи» нишонини олиш ҳаммага ҳам насиб бўлавермайди,— деди завод кўп нусхали газета муҳаррири ўртоқ Баҳодиров.— Бундай шарафга муяссар бўлган кишилар рафиқаси билан бир йилда бир марта мамлакатимизда поездда бепул саёҳат қилиши мумкин.

Ҳа, Мирфозил ака фақат ўз меҳнати туфайли шундай шарафга муяссар бўлди. Корхона коллективи уни икки марта шаҳар Советига, икки марта меҳнаткашлар депутатлар Тошкент область Советига депутат қилиб сайлади. 1956 йили Бутуниттифоқ темир йўлчилар съезди ва Бутуниттифоқ касаба союзлари съездига делегат қилиб сайланди.

Бригада бошлиғи билан суҳбатлашар эканмиз, ўтган 35 йил мобайнида корхона, унинг ижодкор меҳнаткашлари ўсиб-улғайгани оддий устахоналар типидаги дастгоҳлар ҳозирги замон автомат ва механизмлар билан алмаштирилганини кўрамиз.

Яқинда корхонада катта йиғилиши бўлди. Корхона коллективи Улуғ Октябрнинг шонли 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига янги мажбуриятлар олди. Мирфозил ака бошлиқ бригада аъзолари ҳам етти йилликнинг иккинчи йили планини муддатидан олдин бажариш юзасидан янги тадбирлар белгилади.

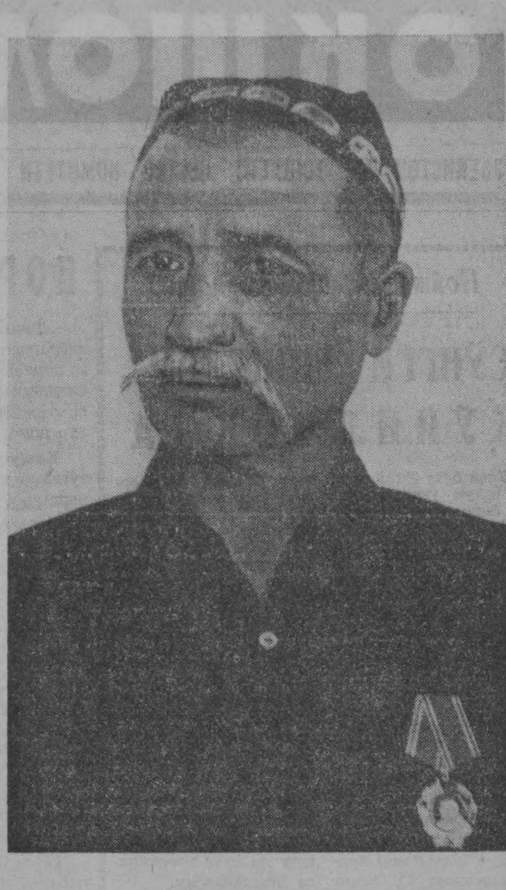

СУРАТДА: 2-цех разметкачиси Абдурашид Қозоқбоев. У ўтган йили Ленин ордени билан тақдирланган.

В. ТАМАТИЕВ фотоси.

ШУ КУННИНГ ҚАҲРАМОНЛАРИ

Мана биз корхона цехларини кўздан кечириб юрибмиз. 2-механика цехидамиз. Ўрта бўй, истараси иссиқ, бир киши станок олдида ишламоқда. Диққат эътибори бир нуқтага қадалган. Бу кишининг таърифини илгари ҳам эшитгансиз. Газета саҳифасида у ҳақидаги лавҳаларни ўқигансиз, суратини кўргансиз. Балки неча бор ширин суҳбат қургандирсиз ҳам.

Энди танигандирсиз. Биз Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Абдушукур Қодиров ҳақида сўзладик. Абдушукур ака юбилей йилида ҳар қачонгидан ҳам юксак кўрсаткичларга эришиш учун ғайрат қиляпти.

Абдурашид Қозоқбоев ҳам Абдушукур ака билан бир цехда меҳнат қилди. 1932 йилда корхонага келган бу илғор ишчи доимо белгиланган кўрсаткичларни ортиғи билан адо этиб келди. Унинг бу хизматларини партия ва ҳукуматимиз юксак қадрлаб, яқинда Ленин ордени билан мукофотлади.

«Ҳурмат тахтаси» шу кунги кўрсаткичларнинг ойнаси. Мана, биз сўнгги кварталда номлари қайд этилган илғорларнинг суратларини кўриб турибмиз.

Мана улар қурилиш-ремонт цехининг ишчиси Зайниддин Абдуллаев, чўян қуюв цехининг эритувчиси А. Султонмуродов,— дейди цехнинг кекса ишчиси, слесарь Абдуманноп Қодиров ва бошқалар.

Меҳнатда барчага ўрнак бўлаётган шу қадоқ қўллар ўзларининг фидокорона меҳнатлари билан улуғ сана — шонли 50 йилликка муносиб совға тайёрлашмоқда.

Коммунист Николай Федорович Дрей корхонадаги энг яхши наладкачи токарлардан бири. У ишлаб чиқариш нормасини кун сайин ортиғи билан бажаради.

И. ГЛАУБЕРЗОН ва В. СИРОТКИН фотолари.

ДАСТГОҲ ВА ШЕЪР

Заводни узоқ кўздан кечирдик. Ниҳоят дам олиш пайти ҳам етиб келди. Хоналардан бирида жарангдор овоз янграрди.

Мен ишчиман умрим
мазмуни,
Ушбу касбдан топади
ёрду.
Шу касб барбод этиб
қайғуни,
Бахш этади муқаддас
туйғу!

Бу газалхон ким бўлди экан? Кўрдик, танишдик — Йўлдош Файзиев!

Ҳаваскор шоир Йўлдош Файзиев Октябрь революцияси номидаги завод ишчилар сулоласининг кенжа авлодига мансуб бўлиб, 1959 йилдан буён бу ерда ишлайди. Уни ҳамма «шоир бола» деб атаркан. Унинг шеърлари ва мақолалари завод кўп нусхали газеталари «Қизил шарқчилар гудоги» ҳамда «Гудок Красновосточника»да мунтазам равишда босилиб турар экан. Мана унинг «Меҳнатим» деган шеъри. Бунда ёш шоир оддий ишчининг шонли меҳнатини улуғлашга ҳаракат этган.

Кўзларимдан кетади уйқу,
Ҳар бир куним фахрли
мангу,
Фазилатинг бахш этар
иқбол.
Билки сенсиз яшамайман
ҳеч,
Вужудимга кетгансан
сингиб.
Қайноқ қалбимдасан
эрта-кеч,
Меҳнат, сенсиз қоламан
гангиб.
Ҳар бир инсон
юрагидасан,
Ва забардаст
билагидасан.
Сени севса, эл севар уни,
Қадру қиммат, тилагида
сан.
Меҳнатим, о, лазиз
меҳнатим,
Ҳаётимда қуёшсан
порлоқ.
Сен туфайли ортди
ҳурматим,
Иқбол сари чорлайсан
ҳар чоғ.

Ҳа, бу азим ва қадим даргоҳда кишилар фақатгина меҳнат билан кифояланмай санъат ва адабиёт билан шуғулланадилар. Шеър ёзадилар, музика басталайдилар, қўшиқ айтадилар, расм чизадилар. Спорт билан шуғулланиб, чиниқадилар. Хуллас, бу ерда уларга барча шароитлар мавжуд.

* * *

Биз бу қутлуғ даргоҳни кўздан кечириб устозларнинг шонли анъаналари давом этаётганини шогирдларнинг уларга шонли революция ғояларига чексиз содиқ эканликларини кўрдик.

Бу ерда Улуғ доҳиймиз Владимир Ильич Лениннинг Монументи салобат билан бўй чўзиб турибди. Йўқ, бу монумент эмас, ҳамиша барҳаёт Ленин олға қўл узатиб, шонли ишчилар синфини коммунизм томон йўлламоқда.

ЙИЛЛАР ВА ОДАМЛАР

Йиллар ўтиши билан корхона ҳам ундаги одамлар ҳам ўсиб, ривожлана борди. Биз буни вақтли матбуотнинг материаллари асосида ўқувчига ҳавола қилмоқчимиз.

«... 1917 йил келди. Бош темир йўл устахонасида кучли большевиклар группаси тузилди...

... Менинг дастгоҳим ёнида группачинг шошилинч йиғилиши бўлди. Кимдир мени жандарм бошқармасига чақипти. Кўпгина дурадгорларни у ерга чақиртиришди, аммо мени ҳеч ким сотмади.

Подшо тахтдан туширилгани ҳақидаги миш-миш бизга етиб келди. Аммо подшонинг тахтдан йиқилиши ҳақидаги телеграммани Куропаткин сир тутди, у халқ қўзғолонининг олдини олиш учун ҳақиқатни халқдан яширмоқчи бўлардн.

Бизнинг группамиз забастовка ўтказиш ва ишчиларни кўча намойишига олиб чиқишга қарор қилди. Биринчи бўлиб вагон цехи коллективи кўчага чиқди. Барча цехларнинг ишчилари унга қўшилишди. Бу 1917 йилнинг 2 март куни бўлган эди.

Бош устахона идораси ёнида митинг ўтказилиб, унда «Йўқолсин подшо!», «Йўқолсин уруш!», «Тинчлик ва нон», «Ҳокимият Советларга» шиори ўртага ташланди.

... Устахона ишчиларининг намойиши ҳақидаги хабар тезда шаҳар бошқармасига етиб борди. У ердан извошда К. Е. Сорокин билан И. Бельнов келишди.

12 кишидан иборат ишчи депутатлари Совети сайлашга қарор қилинди. Унинг составига Ляпин, Илёсов, Колесников, Першин, ака-ука Казаковлар, Котельников, Гололобов ва бошқалар киришди.

Ўша куни шаҳар бошқармасида Советнинг биринчи мажлиси ўтказилди. Совет раисини сайлаш ҳамда солдат депутатлари Советини сайлаш ҳақида Тошкент гарнизони солдатларига Мурожаат қабул қилинди.

... Эрталаб казармаларга бориб, солдатларни темир йўлчи ишчилар изидан боришга чақирдик.

Бир неча кундан кейин ишчи депутатлари Советига солдат депутатлари Советининг вакиллари келишди. Бошда ҳар иккала Совет алоҳида иш олиб борди, 28 мартда иккала Совет бирлашди. Меньшевик Броздо ишчи ва солдат депутатлари Советининг раиси қилиб сайланди.

... Туркистон қўрғов бўлимининг бошлиқларини қамоққа олишга қарор қилинди. Бу топшириқни бажариш Сорокин, Першин ва менга юкланди.

Тошкент Советининг 31 мартдаги мажлисида Куропаткинни генерал-губернатор ва ўлка қўшинлари қўмондонлиги лавозимидан бўшатишга қарор қилинди. Буржуазия зиёлиларининг вакиллари оғиз кўпиртириб бу қарорга қарши чиқдилар. Улар «ўзбеклар ўртасида катта обрўга эгалигини пеш қилиб, Куропаткин қамоққа олинса, ўзбеклар қўзғолон кўтаришлари мумкин дейишди. Резолюция овозга қўйилганда, Куропаткиннинг ҳомийлари мажлис залидан чиқиб кетишди.

Эртасига эрталаб Куропаткин қоровул билан Петроградга жўнатилди. Советдан уни жойга етказиш вазифаси ўртоқ Гудовичга юкланди. У Тошкентга қайтгач Куропаткинни тилхат олиб, Керенскийга топширганини айтди. Уртоқ Гудовичнинг айтишича, у большевиклар Марказий Комитетига киргач, Ленинга Куропаткиннинг қамоққа олинганлиги тўғрисида хабар беришгачди: «Балли, туркистонликлар, Куропаткинни қўлга туширибсизлар!»—депти Владимир Ильич....

(А. А. Казаков хотирасидан)

«1921 йил ишлаб чиқариш программасига биноан Ўрта Осиё темир йўл устахоналари 260 катта паровозни ремонт қилиш мажбуриятини олишди: жумладан 200 паровоз ўртача, 60 паровоз капитал ремонтдан чиқарилди. Программа ўтган йилдагига нисбатан анча ортиқ. Буни бажариш шу йўлда қатнайдиган катта паровозларни тинчлик йилларидагига тенглаштиради»

«Известия» (Тошкент) 7-12 январь, 1921 йил.

«Туркистон темир йўлида ишчиларга натура билан мукофот тўлаш бошланди. Тошкент бош устахонасида ишчиларга 15 минг аршин газлама берилди. Мукофот фондига Москвадан 101.100 аршин газлама келтирилди».

«Пролетарий» (Самарқанд), 19 апрель 1921 йил.

«Ишчилар оммаси орасида ячейкамиз обрў эътибори тобора ортмоқда. Ячейка мажлисларида партияда бўлган кўпгина ишчилар иштирок этмоқда. Ишчиларнинг партияга интилиши зўр. Сўнгги ойда 25 ишчи партия сафига кирди.

Комсомолларимиз ҳам ишлаб ҳам сиёсий тўгаракларда билим олишмоқда. Ишчи хотин-қизлар ҳам эрлардан қолишмайди. Сиёсий оқартув ишига қатнашишмоқда. Натижада икки аёл ячейкага кирди.

«Туркестанская правда», 28 апрель, 1923 йил».

«... Мажлис тугагандай бўлди. Аммо қандайдир ўзгариш бор. Кутилмаганда партиясиз ишчи Шубин сўз олди.

Ильич ўлими муносабати билан Совет Иттифоқининг халқаро аҳволи тўғрисида қисқача гапиргач, ўртоқ Шубин шундай деди:

«Уртоқлар! Ленинни фақат меҳнаткашлар бирдамлиги алмаштириши мумкин. Агар унинг ўрнида партия сафларига ишчи станокларидан келган ўн минглаб ишчилар кирса, Ленин иши ўлмайди.

Мен бутун цехимиз билан Коммунистик партияга коллектив бўлиб киришни таклиф қиламан. Ленин ўлимидан сўнг бизнинг партиямиз кучсизланмайди. Ниҳоят кучли бўлганлигини капитализм ювиндихўрлари кўрсин».

Мажлис жонланди. Уртоқ Шубин таклифи зўр иштиёқ билан қабул қилинди.

Бу масала овозга қўйилгач, барча қўллар кўтарилди. Якдиллик билан ҳамма овоз берди.

Земляк, ишчи мухбири,

«Туркестанская правда», 7 февраль 1924 йил.

ИСТАКЛАРИМИЗ

Октябрь Революцияси номли заводга борган ҳар бир киши у ердаги музейни кўздан кечиришни истайди. Чунки бу муққаддас жойни республикамизда энг кекса оғир саноат корхонаси бўлган бир ташкилотнинг ойнаси деб биладилар.

Биз ҳам шу ниятлар билан музейда бир неча бор бўлганмиз. Ҳамиша янги-янги экспонатлар кўриш ниятида бу ерга қадам қўярдик.

Аммо ҳар гал ўша Улуғ Октябрь йилларига доир экспонатларни кўришгагина муяссар бўлдик.

Корхона ўтган ярим аср мобайнида озмунча зафарларни қўлга киритдими? Музейда эса бундан ном-нишон ҳам йўқ. Истардикки, дастлабки беш йилликлар қаҳрамонлари, улуғ Ватан уруши фидойилари, ундан кейинги йиллардаги корхона пешқадамларининг улуғвор ишлари ўша музей стенд ва экспонатларида ўз ифодасини топса. Заводдаги ёш ишчи-хизматчилар эса, ота-боболарининг шонли ишларини бу ердан билиб олиб, буюк анъаналарни шараф билан давом эттирсалар.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 2 БЕТ
15 ФЕВРАЛЬ, 1967 Й.

АХЛОҚ (

Ғарбий Берлинда фа
қилинади деб ким айтд
сионерлар ва студентла
деб ким айтди? Ғарбий
Фридель худди шундай
ҳимоя қилиб чиқди. У ў
гина яланғоч хотинларни
Бу адолатдан эмас-ку?»

Фриделнинг миясига
Ғарбий Берлиннинг асоси
сида «Яланғоч тан устах
раҳоллар ҳам яланғоч
имкониятига эга. Соат 1
қадар яланғоч натурачи
васкорлари хизматига та
беш марка тўланади. Аг
ган кишининг фотоаппа
ўз аппаратини вақтинча
туради.

ЕР ШАРИДАН ХАБАРЛАР

ФУИЕНЛИК

... Ўша куни эрталаб Хиен далада ўт ўтаб юрарди. Сўнгра кетмончасини олиб зудлик билан уйига қараб югурди. Онаси ҳайрон бўлиб сўради:

— Намунча эрта қайтдинг?

— Бу ерга жазоловчилар келишяпти. Мен уларни «кутиб» олиш учун бораман, кейин далада ишимни давом эттираман.

Она бошқа нарса сўрамади ва уй анжомларини яшириш учун шошилди. Хиен бўлса душманнинг яқинлашиб келаётганини партизанларга айтиш учун югуриб кетди. Кейин қуролини олиб, сой бўйига тушди ва қирғоқдаги ўтлар орасига яшириниб олди.

Душман батальони уч колоннага бўлиниб қишлоққа кирабошлаган эди. Дастлабки пайтда Хиен бир оз саросимага тушди. Лекин унинг қўллари милтиқни маҳкам ушлаб турарди. У ўзига бўлган ишончининг қайтаётганини сезди ва тинчгина кута бошлади. Мана, душманнинг биринчи солдати пайдо бўлди. Хиен унинг яқинлашиб келишини пойлади ва тепкини босди. Ўқ жазоловчининг нақ кўкрагига тегди. У овоз чиқармай ерга қулади. Хиен иккинчи марта отиб, бошқа бир солдатнинг бошига теккизди. Душман сой қирғоғига қараб ўт очди. Хиен «уни жим туришга мажбур қилиш керак» деб хаёлидан ўтказди. У пулемёт ёнида турган солдатни нишонга олди ва унинг қораси милтиқ прицелининг кесик жойига илиниши билан тепкини босди. Солдат чалқанчасига ағдарилди. Пулемёт ёнига бошқа бир пиёда солдат эмаклаб келди. Хиен яна отди. Ярадор бўлган солдат бақириб, боши билан ерга қадалди.

Сўнгра Хиен қуролини тинчгина қисмларга ажратди, кичкина ғор ичига пухта қилиб яширди, кийимларининг чангини қоқиб, яқин йўл билан уйига қайтди.

Солдатлар Хиен уйига киришди ва покиза кийинган, сочига пухталик билан ороййш берган қизни кўришди. У уй супириб юрарди. Ундан сўрашди.

— Сен партизанмисан?

— Мен ҳали ёшман, партизан бўла олармидим.

Солдатлар Хиендан бошқа нарса сўрашмади ва товуқни қувлаша бошлашди. Хиен улар кетидан югуриб юрар экан сўради:

— Сизлар бизнинг давлатимиз бой дейсизлар, шундай экан аҳолининг товуқларини нега тортиб оласизлар?

Хиен солдатлардан бирининг деҳқонлар билан яхши муомала қилаётганини пайқади ва у билан суҳбатлашиб, кайфиятини билмоқчи бўлди. Кейин Хиен бу солдатга Миллий Озодлик фронти нашр этган варақани кўрсатди. Солдат варақани кўриб, шундай деди:

— Мен ватандошларимизни ўлдириш жиноят эканлигини биламан. Мен халқ томонига ўтишни ҳам истайман. Лекин революция мени қаттиқ жазоласа керак деб қўрқаман.

Хиен уни тинчлантирди ва партизанлар томонига қандай қилиб ўтиш кераклигини тушунтирди.

Фуиенлик 17 яшар Ле Тхи Хиеннинг дастлабки жангларидан биттаси ана шундай тугаган эди. Шундан бери у жазоловчи отрядларни яксон қилишда доимо муваффақиятли қатнашиб келяпти. Кунларнинг бирида жазолаш операцияларини америкаликлар ўтказажагидан хабардор бўлди. Хиен бу жангда қатнашиш истагини билдирди. Лекин партизанлар:

— Америкалик босмачилар жуда шафқатсиз, сен яхшиси узоқроқда бўлгин, дейишди.

Хиен жангчиларга ялинса ҳам ҳ
ролма
милтн
сой бў
нади.
солдат
«булар
экан-к
киларн
яқинла
ўт очд
солдат
дагила
калик
рик-ча
ди.

— Х
ишга т
гина б
қиз-а,
билан.

Хиен
олиб, о
Баланд
йиб к
кўргани
қолганд
понча б
овоз бил
рарди. «
мандирл
деб ўі
ўқни ун
ман». Х
лан ниш
овоз чи

Бу Х
лар би
марта
жангда
қилиб
миясин
билан с
«мерга
Партиз
партиза
рининг
сайлади.
енни эн
Марказ... варлари мусобақасининг қатнашчилари съездига делегат қилиб юборишди.

Ханойда чиқадиган «Нян зан» газетасидан.

(АГН).

Ажнабий банклар давлат контроли остига олинди

Догуссалом. Танзанияда чет эл банкларини ва 24 та йирик компания батамом национализация қилиниб бўлинди. Давлат бошқа яна еттита катта компания акцияларининг кўпчилик қисмини ўз қўлига олди. Мамлакат президенти Жулиус Ньёрере Танганьйика Африкаликлар миллий Иттифоқи партиясининг оқсоқоллари йиғилишида сўзга чиқиб ҳокимиятнинг шу тадбирларини айтиб берди.

Президент Ньёрере, Танзания шу тадбирларни амалга ошириш билан, бу мамлакат чет давлатлардан капитал маблағ олмай ривожланиши мумкин эмас, деган даъволарни рад қилди, деб уқтириб ўтди.

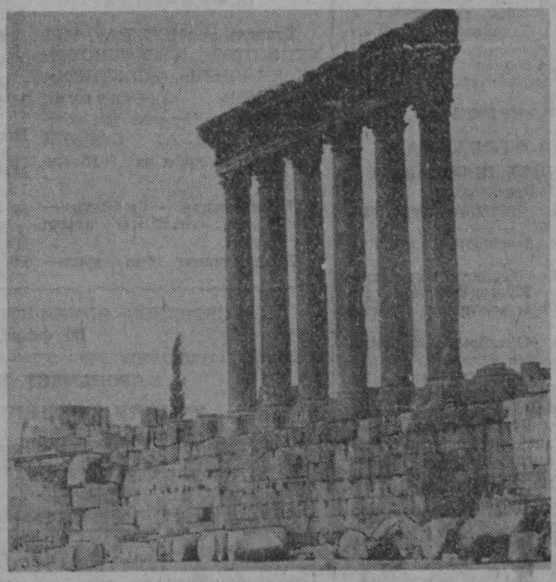

Баальбек. (Ливан). Эрамиздан олдинги 2-3 асрларда қурилган Юпитер ибодатхонасининг харобалари.

ЦАФ—ТАСС фотоси.

лар бел, кетмон кўтариб, тупроқ қазишга киришдилар.

Киностудия учун ҳам жой ажратилган эди. Бизнинг «Насриддин Бухорода» группамиз ҳам бўш вақтларда кетмонлар билан тупроқ қазиб, уни ёғоч замбилда узоқроққа элтиб тўкиб келардик. Мен Лев Наумович Свердлин билан бирга ишлардим. Икковимизга битта бел ва битта замбил берилган эди.

Орадан бирнеча йиллар ўтиб, Ўзбекистон ҳақида китоб ёзмоқчи бўлиб ҳужжатлар йиғиб юрганимда, Юсупов билан яна суҳбатлашдим. У ўша йилларни эслаб:

...Заводлар ишлаяпти,—деди.— Фарҳод ГЭСи. Ўзимизнинг пўлат қуювчи Беговотимиз қад тиклаб олди. Бу ишларнинг ҳаммаси феодал Ўзбекистонда бўляптия...

Менга яқин ўтириб, (унинг одати шундай, суҳбатдошига тикилиб ўтирарди) кўзларимга тикилганча гапирар, ҳар замонда бақувват қўллари билан «эй, уйғонсангчи» нима деяётганимни эшит!» дегандек елкамга туртиб қўярди.

....Кишиларни Сибирь, Кузнецкка ўқишларга юбордик. Эндичи, қара — ҳаммаси ўзимизнинг кадрларимиз. Ўқимишли ишчилар. Маълумотли одамлар. Халқлар дўстлиги деб шуни айтадилар. Бутун жаҳонга ибрат бўлаолади. Тўғрими?... Ҳа, билиб қўй!

Ундаги ишонч, ундаги ғайрат, қизиққонлик ўшанда мени ҳайратга солди. Сўзлари дағалроқ бўлса ҳам... фикрлари жуда тийран. У ўз республикасининг индустрлашганидан, кишиларининг улғайганидан, русча гапиришаолишидан, уларни руслардан фарқ қилиб бўлмаслигидан фахрланарди. Ўзида эса эски дунёнинг қолдиқлари қолган эди, талаффузи ҳам, рус тили грамматикасининг ўрганишда қийналгани ҳам. Лекин булар унга ўз фикрларини ёрқин ифодалашига халақит бераолмасди.

Янгийўл театри (бизларни шу ерга олиб боришган) Усмон аканинг санъатга ўчлиги, ўзи туғилиб ўсган жойни севишидан келиб чиққан эди. У Янгийўлдан кўнглини узаолмасди. Ота-онасининг уйи ўша ерда бўлган. Дам олгани у ерга тез-тез борарди. Халқ куйларини жуда севгани учун Янгийўл театрини ҳам ўзи ташкил этган эди. Бу теарнинг пайдо бўлиш тарихи жуда қизиқ. У республика бўйлаб хўжалик ишлари билан юрганида ким дутор чертади, ким сурнай чалади, ким ашула айтади—ҳаммасига разм солиб юрган. Шулардан қайсибирининг ашуласи ё чалган куйи қулоғига ёқиб қолса, у хоҳлайдими, йўқми, бундан қатий назар, машинага ўтирғизиб, Янгийўл театрига етаклаб келаверган.

Янгийўлда театр биноси бор эди. Лекин бизлар ... бўлиши билан бизлар репетицияни бошладик... ҳамма бутун вужуди билан ишга киришиб кетди. Ленинграддан консерваторияси билан бу ерга кўчириб келтирилган рассом ҳам, концертмейстер, режиссёр ҳам.

Бир кун репетициямизга Усмон ака келиб қолди. Анча вақт қараб ўтирди. Афтидан ишимиз унга ёқмади шекилли. Орадан бирнеча кун ўтгач Свердлинни эргаштириб келди. У бизга қандай ўйнаш кераклигини, тажрибасини ўргатиши керак эди. Усмон ака биринчи қаторда ўтириб томоша қилди. Охири сабри тугаб, ўзи саҳнага чиқди, Лев Наумовичга кўмаклаша бошлади. Бачканароқ туюлсада жуда соз. қўли келишаркан. Унинг ҳаракатларига бизларнинг кулгимиз қистади. Ҳа, кимсан, Марказкомнинг секретария! Лекин ҳаммамиз ҳозир унинг ҳолатини тушуниб турардик. Ахир бу театр ва ансамблни унинг ўзи тузиб, ўзи йўргаклаганку! Кўнглида, бўш вақтларда санъат билан шуғулланиш орзуси бўлган бўлса ҳам ажаб эмас.

Иккинчи актни репетиция қилаётганимизда яна Усмон ака келиб қолди. Даб-дурустдан:

— Йигирма кундан кейин премьера бўлади! — деб қолди.

Бизлар ҳанг-манг бўлиб қолдик: клавир ҳали аро йўлда, бир сатр ҳам партитура ёзилмаган...

— Бошқа композиторларни ҳам чақирамиз. Ёрдам беришади! — дедида Юсупов кетиб қолди. Худди эртаклардаги: «Менга олтин узукни топиб берасизлар, бўлмаса...» дегандек бўлди. Эътироз билдира олмасанг!!

Эрталаб машинада композиторлардан Козловский билан Волошинни, нота кўчирувчиларни олиб келишди. Уларнинг ҳам ҳеч нарсадан хабари йўқ, машинага ўтқазиб олиб келишаверибди. Усмон ака заводларни ҳам ана шу усулда: «Ўзларингиз қура олмайсизларми муддатида» Одамларни ёрдамга чақирамиз, ёрдам беришади!» деб қурдирган.

Ҳаммадан қизғи шундаки, премьера ўша белгиланган куннинг ўзида бўлиб ўтди!

Кейин мен Усмон ака билан уруш эндигина тамом бўлган, ўзбек хотин-қизлари ўз ўғилларини, ака-укаларини эски одат бўйича бошларидан ширинликлар, тангалар сочиб кутишаётган кунларда учрашдим. Ўзбекистон ҳақидаги китобга ҳужжатлар тўплагани келган эдим. Юсупов мен билан тунда, соат учда суҳбатлашмоқчи бўлди. Одати шундай. У эрталаб соат еттигача менга (ўртамиёна адабиётчи бўлиб ҳали бирор нарса ёзаолишимга ўзимнинг ҳам кўзим етмасди) Ўзбекистоннинг истиқболи тўғрисида ҳаяжон билан, қайнаб ҳикоя қилиб берди. Гапираётган пайтида ҳар замон елкамга туртиб қўярди. Ҳали-ҳали эсимда ўша суҳбат.

(Давоми бор).

(Давоми. Боши газетанинг 20—28 январь, 1—14 февраль сонларида).

... суғорувчи, сувоқчи, инженер бўлиб ишлаганлар. Учрашув кечасининг азиз меҳмонлари ўтган ва бугунги кунлар ҳақида, кекса коммунистларнинг партия ва хўжалик ишларида актив қатнашаётганликлари, ёшлар тарбияси борасида олиб борилаётган ишлар ҳақида ҳикоя қилиб беришди.

Йиғилганларга «Главташкентстрой» партия комитетининг секретари А. А. Каприелов, «Главташкентстрой» бошлиғи И. В. Марцинюк ўз сафида 46 мингдан ортиқ бинокорларни бирлаштирган қурилиш ташкилотининг юбилей йилида ва келгусида олиб борадиган ишлари ҳақида сўзлаб бердилар. Қурувчилар юбилей йилида 560 минг квадрат метр уй-жой биносини қуриб, фойдаланишга топширишга бел боғлаганлар. Шифохоналар, мактаблар, болалар боғчалари бу ҳисобга кирмайди. Қуриладиган уй-жой биноларининг қарийб ўн беш проценти етти ва тўққиз қаватли бўлади.

Бундай катта ишларни амалга оширишда нуроний оталаримиз ўз фарзандларининг ишларига албатта бош-қош бўлишлари зарур. Улар ёшларга ўз тажрибаларини ўргатишлари билан бирга, таълим-тарбия ишларида ҳам суҳбатлар ўтказадилар, учрашув кечаларида қатнашадилар.

1920 йилдан бери КПСС аъзоси А. Аҳмедов Совет ҳокимиятини ўрнатишда, босмачиларга қарши курашда актив қатнашганларнинг бири.

Ишчи-деҳқонлар ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлашда кечани-кеча, кундузни-кундуз демасдан меҳнат қилардик, —дейди нуроний отахон. Қўлимиздан милтиқ тушмасди. Бизлар бугунги кунда бахтиёр ва порлоқ ҳаёт кечираётганимиздан бошимиз осмонга етган. Эндиликда коммунизм қурилиши ишига ҳар томонлама ҳисса қўшмоғимиз лозим,— деди у.

ШАХМАТ

Қишки турнир

Тошкентда қиш фаслида ҳам ёшлар ва ўсмирлар ўртасида футбол мусобақалари ўтказиш анъанага айланмоқда. Айниқса пойтахтнинг ёш ва ўсмир футболчиларининг кўпчилик қисмини ўзига жалб қилган 2-болалар спорт мактаби ўтказаётган қишки турнир диққатга сазовордир.

Спорт мактабида очиқ ҳавода таълим тренировка машғулотлари билан бирга, спортчилар тайёргарлигини аниқловчи турнирлар ҳам тез-тез ўтказиб турилади. Совет ҳокимиятининг 50 йиллигига бағишланган қишки турнирда спорт мактаби қошидаги 18 группадан командалар қатнашди.

1954-55 йилда туғилган болалар футбол мусобақасида биринчи группада В. Кеченев талабалари ғолиб чиққан бўлса, иккинчи группада М. Акбаров шогирдлари 1-ўринни эгалладилар ва ўзаро финалда учрашдилар. В. Кеченев группаси 2:1 ҳисобида ғолиб чиқиб, спорт мактаби чемпиони бўлди.

Турнир якунлангач, спорт мактаби директори Ҳамидулла Йўлдошев ғолибларга кубок ва дипломлар топширар экан, уларга футбол майдонларида янгидан янги муваффақиятлар тилади.

Бу мусобақада 42 ўқувчи спорт разряди нормаларини бажарди.

А. ТУРҒУНОВ.

Спорт

БИРИНЧИ МАТЧ

Бугун «Политотдел» колхози стадионида майдон эгалари ўтган йилги мамлакат чемпионатининг кумуш медаль эгаси АСК (Ростов) командасининг чарм тўп усталари билан учрашадилар. Бу учрашув «Советский спорт» газетаси мукофоти учрашувларининг баҳорги турнирдаги биринчи матчидир. Кеча шу командаларнинг дублёрлар состави учрашди. Қизиқарли ўтган бу учрашув колхоз футболчилари фойдасига 1 : 0 ҳисобида тугади. Ягона тўпни «Политотдел»нинг ёш ҳужумчиси Рубцов растовликлар дарвозасига йўллади.

Масъулиятли синовлар

1956 йилдан бери ҳар тўрт йилда Совет Иттифоқи спортчиларининг зўр йиғини-СССР халқлари Спартакиадалари ўтказилиб келмоқда.

Республикамиз шахматчилари олдига қўйилган масъулиятли вазифа шу йилнинг ёзида Москвада очиладиган юбилей спартакиадасида биринчи олтиликка киришдир. Улар аллақачонлардан бери ўз тайёргарлик ишларини режа билан амалга ошириб келмоқдалар.

Ўтган йилнинг охирида Қозоғистон, Грузия ва Озарбайжон шахматчиларидан матчлар ўтказиш учун таклифномалар келди. Январь ойининг учинчи ўн кунлиги бошида республикамизнинг олтита спорт мастери, тўрт мастерликка кандидат, ва икки биринчи разрядли шахматчилардан иборат терма командаси Закавказье томон сафарга чиқди.

Арманистон шахматчилари Қозоғистон вакилларини ҳам таклиф қилган экан. Биз етиб боргунча мезбонлар қозоқ шахматчилари билан бўлган икки учрашувда ғолиб чиқишибди. Кучи тахминан ўзимизга тенг бўлган Қозоғистон командасини биз ҳам икки бор мағлубиятга учратдик. Лекин арманистонликлар билан бўлган учрашувларимиз биз учун кутилган натижани бермади: 10,5-9,5 ҳисобида майдон эгалари ғолиб чиқишди. Бундан буён бу команданинг заиф томонларини топиб, иш кўришга тўғри келади. Спорт курашида психологик омиллардан ҳам ўринли фойдаланилмаса, кутилган натижаларни қўлга киритиб бўлмайди-да!

СССР XXXIV чемпионатида давом этаётган қизғин жангларни ўз юртида мароқ билан кузатаётган Тбилиси шахмат жамоатчилиги Ўзбекистон шахматчиларини ҳам илиқ кутиб олди. СССР чемпионати ўтаётган Руставели номли театрдан салгина нарида жойлашган Грузия Марказий шахмат клуби икки республика спортчиларининг кураш майдони бўлди. Дастлабки матчни 4:6 ҳисобида бой бериб қўйган мезбонлар, эртасига жаҳон чемпиони Нона Гаприндашвили билан СССР чемпиони Нона Александрияни ўтқазишди. Бу гал ғалаба уларга ёр бўлди. Ҳа, халқаро мастер Валентина Борисенко жаҳон чемпионига мос эди-ю, лекин Александрияга боп рақиб топилмади бизда. Умумий ҳисоб 10:10 бўлди. Жаҳон шахматининг машҳур намоёндалари — халқаро гроссмейстерлар Л. Штейн, Е. Геллер, В. Корчной, Д. Бронштейн, В. Смислов кабилар иштирокидаги улкан мусобақанинг охирги учрашувларидан баҳраманд бўлган, чемпионлар юрти — Грузия шахматчилари билан муваффақиятли беллашган ўзбекистонликлар Тбилисидан Бокуга жўнадилар. Озарбайжонликлар билан бўлган биринчи матч 3,5:6,5 ҳисобида уларнинг мағлубияти билан тугади, эртасига эса мезбонлар ўчларини олишди. Шундай қилиб республикамиз шахматчилари сафардан муваффақият билан қайтиб келдилар. Ўйналган партиялар келгусидаги масъул синовларга атрофлича тайёргарлик кўришда жуда қўл келади.

М. МУХИДДИНОВ,
СССР спорт мастери.

Сизга қандай хизмат кўрсатишмоқда?

Харидорлар мамнун

Пойтахтнинг Ф. Энгельс ҳамда Ж. Обидова кўчалари муюлишига жойлашган Киров район пишчеторгига қарашли 13-озиқ-овқатлар магазинида 17 сотувчи аҳолига хизмат кўрсатмоқда. Олтита секциядан харидорлар сут, гўшт, нон-булка ва ширинлик каби хилма-хил озиқ-овқатларни сотиб олишлари мумкин. Коллективда асосан комсомол-ёшлар меҳнат қилишяпти.

Магазин директори ёш коммунист Мирза Эргашев Самарқанддаги Совет савдоси институтининг 3 курсида сиртдан ўқимоқда. Шунингдек, сотувчилар савдодан кейин кечки ишчи-ёшлар мактабига йўл оладилар.

Улар ўттиз йилдан бери сотувчилик қилаётган Е. А. Никитина ва Т. Ғуломов каби кекса сотувчилардан ишда таълим олишяпти.

Коллектив Совет ҳокимиятининг 50 йиллик шарафига пландан ташқари юз минг сўмлик озиқ-овқат махсулотлари сотиш, меҳнаткашларга намунали хизмат кўрсатиш, Москва, Ленинград, Киев шаҳарларида савдо соҳасида эришилган илғор методларни ўз савдо хизматларида қўллаш мажбуриятини олдилар.

Суратда: (юқорида) ширинликлар бўлимида савдо пайти.

Пастдаги суратда пешқадам сотувчи Карима Маъруфхонова. Бу қиз кечки ишчи-ёшлар мактабининг 10-синфида ўқимоқда.

М. Нуриддинов фотолари.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

Табиатшунос бурчаги

КУРКА

Италия, Австрия ва Францияларда бу қушни худди биздагидек, лекин ҳар бир халқ ўз тилида, «курка» деб атайди. Инглиз тилида сўзлашувчи мамлакатларда эса «турчанка» дейишади. Бундай тафовутнинг сабаби қаерда!

Бу саёҳатчи, ажойиб географик тарихга эга ва у тахминан, бундан тўрт ярим аср муқаддам, яъни испан босқинчиларининг Мексикага бостириб кириб. инклар хазинасини талаган пайтга тўғри келади. Испанларнинг Европага келтирган ажойиботлари орасида инклар бошлиғи Монтесума боғидан олинган бир неча ярим ёввойи қушлар ҳам бор эди.

Хроникаларда испаниялик денгизчи Франциско-Фернандес бу қушларни 1919 йилда Испанияга келтирганлиги эслатиб ўтилади. Сўнгра курка савдо йўли орқали Испаниядан Марказий Европа мамлакатларига тарқалган. Бу қуш турк империяси бўйлаб тарқалиб, ниҳоят Константинополга ҳам етиб келди. Бу ердан у, куркаларни турчанка деб атовчилар мамлакати — Англияга келтирилди.

Шундай пайтлар ҳам бўлганки, бу қушнинг ватани Шарқий Туркия, Ҳиндистон деб ҳам келганлар. XVI аср табиатшуноси К. Геснер эса буни «Ҳинд қуши» ва ҳатто «Калькутта» деб атади.

Куркани боқиш, ўстириш анча мушкул ишдир. Ҳамма қийинчилик шундаки, бу уй қуши ғоят тентак ва паришон бўлиб, уларни овқат ейишга ҳам ўргатиш керак бўлади. Шундай ҳодисалар ҳам бўлганки, улар олдиларида емиш бўла туриб, очликдан ўлар ҳолга етганлар. Баъзи бир «савлатли» куркалар ўзларини гипноз ҳам қила олади. Улар сув ичиш учун бошларини бир меъёрда дам пастга тушириб, дам юқори кўтарадилар ва шу ҳаракатнинг ўзиёқ, уларнинг асабларини қўзғаб, гипноз қилиб қўяди. Оқибат шу билан тугайдики, у сувга чўкиб ўлади. Бундай ҳодисалар тез-тез учраб туради. Тўсатдан эшитилган қаттиқ товуш ва ҳатто шамол учириб келган қоғозларнинг шитирлаши ҳам куркаларни талвасага солиб қўяди. Бундай кезларда улар шундай тез югурадиларки, натижада девор ёки бирор тўсиққа урилиб қаттиқ шикаст ейдилар.

Хонаки куркаларга нисбатан ёввойи куркалар анча ақлли саналади. Шуни ҳам айтиб ўтмоқ лозимки, АҚШда бу қушни ҳатто символ даражасига кўтармоқчи бўлдилар. АҚШ давлат муҳрининг лойиҳаси ҳақидаги масала муҳокама қилинаётганда, президент Бенжамин Франклин муҳрга ёввойи курка суратини ўйиб ишлашни тавсия этган эди. У оқ бошли бургут (оддий қилиб айтганда бургут)ни символ тариқасида қабул қилинишига қатъий қаршилик кўрсатди.

— Бу қуш,— деди Франклин,— ўзини тута олмайди. У ҳалол яшаш ўрнига, бошқаларнинг ўлжаларини тортиб олади, текинхўрларча кун кечиради. Шундай бўлса ҳам Франклининг бу гаплари инобатга олинмади ва қанотли қароқчи АҚШ символи бўлиб қолди. Бундай бўлиши эса табиийдир.

Хонаки куркалардан, қадимги ёввойи куркаларни эслатувчи ва анча йирик бўлган бронза зоти кенг тарқалгандир. Яхшилаб боқилган бу қуш хўрозининг оғирлиги 20 килограммдан ортади. Курка гўштининг ажойиб парҳез хусусияти ҳамда ғоят мазали эканини хўранда ва медиклар қадимдан билганлар, қадрлаб келганлар. Бутунлигича қовурилган қуш, эндиликда кўпгина жаҳон халқларининг байрам дастурхонларини безамоқда.

Бу йирик қушнинг хўрозлари ўз макиёнини чақириб дум ва қанотларини ёзганда, ғазабланиб ёки ҳаяжонланганда, унинг боши ҳамда бўйнидаги терисумон ўсимтаси ёмғирдан сўнг кўринадиган камалак нури сингари товлана бошлайди ва у янада гўзал манзара касб этади. Шунга асосланиб буларни «маржонлар» деб ҳам атайдилар.

Кўпчилик курка зотлари оналик инстинктининг ғоят тараққий этганлиги билан бошқалардан ажралиб туради. Буни паррандачилар жуда яхши биладилар. Товуқ тухум босишдан илгари физиологик тайёрланиши ва тахминан ўзини «созлаши» керак бўлади. Бу процесс кўпинча муваффақиятсиз бўлиб чиқади. Ўз вақтида улгура олмайди. Куркаларда эса тамоман бошқа ҳолни кўрамиз. Уларга исталган вақтда жўжа очириш мумкин. Тухум босишдан, ҳатто хўрозлари ҳам зерикмайдилар. Бу улкан қуш 30 га яқин товуқ тухумини исита олади. Шунинг учун ҳам баъзи куркаларни «жонли инкубатор» деб атайдилар. Куркалар бундай йирик ва оғир бўлишларига қарамай, тухум очиш ва жўжаларни боқишда ғоят эҳтиётлидирлар. Таниқли зоолог Одобон ёввойи курка жўжаларининг тухумидан чиқиши бўйи кузатиш олиб борди. Натижада она курканинг жўжаларга тухумдан чиқишга ёрдамлашганини аниқлади. У она курканинг тухумларни тумшуғи билан синдириб жўжаларга ёрдам берганини кўрди. Хонаки куркалар ҳам меҳрибонликда булардан қолишмайди. Улар ҳеч қандай «ўгайлик» қилмай. товуқ, ўрдак, ғоз ва ҳатто қирғовулларнинг тухумларини ҳам очиб чиқараверади. Шунинг учун ҳам кўпгина овчилик хўжаликларида махсус куркалар асралади.

Мамлакатимизда курканинг оқ, бронза, қора ва дала зотлари қадимдан кенг тарқалгандир. Ҳозир катта-кичиклиги ва тухум қилиши билангина бир-биридан фарқ қилувчи ҳамда ҳар қандай шароитга кўникиб кетувчи янги курка зотлари етиштирилди. Куркаларнинг кўпчилиги совхоз, колхозларда ва Украина ҳамда Краснодар ўлкасининг хусусий хўжаликларида боқилмоқда. Курка жўжаларини ўстиришда жанубий шароит анча қўл келади. Чунки жўжалар совуққа чидамсиз бўладилар. Кузда, дуккакли экинлар йиғиб-териб олингач, куркалар шу майдонда боқилади. Улар тўкилиб қолган донлар билан овқатланадилар.

Хуллас, денгиз ортидан келтирилган бу қуш мамлакатимизда ўзининг иккинчи ватанини топди.

Б. КОЛГУЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Радио

15 ФЕВРАЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.30 «Хотира учун ёзиб олинган ноёб асарлар».
19.20 Қозоқ куйлари.
20.00 Мақомлардан парчалар.
20.45 «Истеъмолчи ва озиқ-овқат саноати». Ўзбекистон ССР Озиқ-овқат саноати министри А. Хўжаев суҳбати (ўзбекча).
21.20 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.
22.00 Коммунистик ахлоқ ва тарбия мавзуларида. **«Редакция почтасидан»** (ўзбекча).
22.15 Тожикистон ССР халқ артисти Лайло Шарипова ижросида қўшиқлар.
22.40 «Поэзия кечаси». М. Бобоев шеърлари (ўзбекча).
23.20 Сайловчиларнинг талабларига мувофиқ концерт.

16 ФЕВРАЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 Ўзбек халқ қўшиқлари.
9.30 Арфада чалинадиган пьесалар.
9.45 Халқаро темаларда тожик тилида суҳбат.
10.10 А. Холминов. «Бўрон болалари» симфоник поэмаси.
10.30 Чолғу куйлари.
11.10 «Республиканинг янги автомагистраллари» (ўзбекча).
11.20 **«Ялла»** концерти.
12.15 Ўзбекистон композиторларининг камер куйлари.
12.50 «Янги қурилишлар республикаси». Тожикистон радиосининг эшиттириши (русча).
13.30 Оперетта куйлари.
16.10 Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги олдидан. «Ватан ҳақида қўшиқлар». Композиция.
18.10 «Янги китоблар». Адабий эшиттириш (ўзбекча).
18.30 Симфоник куйлар.
19.20 Татар ашула ва рақс ансамблининг концерти.
20.00 «Октябрь» радиостанциясининг программаси (русча).
20.30 Тошкент қурувчилари учун концерт.
21.20 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.
22.00 «Қардош социалистик мамлакатларда» (ўзбекча).
22.10 Ўзбекистон халқ ҳофизи Маъмуржон Узоқов ижро этган қўшиқлар.
22.40 Ўзбек классиклари асарларидан. «Нодира поэзияси» (русча).
23.20 Дам олиш концерти.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 Қардош мамлакатлар эстрада усталарининг концерти.
19.00 «Восток» клуби эстрада оркестри ва солистларининг концерти.
19.30 Шу куннинг ҳикоялари (ўзбекча).
20.10 Ўзбек балетларидан рақслар.
20.50 «Радио эшитувчиларнинг хатлари асосида» деган эшиттириш (русча).
21.00 Тожик классик қўшиқлари.
21.30 «Румин ашулачиси Николае Херля куйлайди». Музикали эшиттириш.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

14.00 1. «Букри тойчоқ». Радиоинсценировка. 2. «Александр Гурилев». Музикали ҳикоя.
16.00 Театр микрофон олдида. Ҳамза номли театрнинг **«Айбсиз айбдорлар»** спектаклининг монтажи.

Телевидение

15 ФЕВРАЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 Телевизион янгиликлар.
18.15. «Ёш куч». Ўқувчилар учун спорт программаси.
18.55 Дала ишлари кундалиги.
19.15 Жаҳон халқлари чолғу асбоблари.
20.05 Замондошимиз. Телеочерк.
20.15 Рус тилида телевизион янгиликлар.
20.25 Эшиттиришлар программаси.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.30 «Оловли автографлар», Ленинграддан олиб кўрсатилади.
21.00 Ватан панорамаси.
21.30 Халқ чолғу асбоблари оркестрининг концерти. Пензадан олиб кўрсатилади.
22.00 «Қаҳрамонлик ҳақида ҳикоялар». Ёзувчи С. С. Смирнов суҳбати (биринчи эшиттириш)
22.30 Муз устида мотоцикл ҳайдаш халқаро мусобақаси. Англия, Финляндия ва Москва шаҳар терма командалари.
23.30 Телевизион янгиликлар.
24.00 Москва эшиттиришларининг охири.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида:

18.00 «Қурбақача отасини излайди» Болалар учун қўғирчоқ фильм.
18.10 Мангулик десанти. Ҳужжатли фильм.
18.30 В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан. Ёшлар учун эшиттириш.
18.50 Телевизион янгиликлар.
19.00 Китоб оламида.
19.20 **«Куба ҳақида бир боб».** Ҳужжатли фильм.
19.30 Чолғу куйларидан концерт.
20.10 «Сибирь темир йўлида». Ҳужжатли фильм.

Ўзбек тилида:

20.30 Телевизион янгиликлар.
20.45 Овозлар ҳикоя қилади. Римский-Корсаков. **«Шаҳризода».**
21.30 «ҚЎРҚОҚ». Бадиий фильм.

16 ФЕВРАЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида:

17.55 Эшиттиришлар программаси.
18.00 Телевизион янгиликлар.
18.15 «Менинг яшил тимсоҳим», «Мушук-сичқон». Болалар учун қўғирчоқ фильмлар.
18.35 **«Октябрь»** программаси. «Тинчлик изларида».

Ўзбек тилида:

19.00 **Уйғун.** «ҚОТИЛ». **Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театри спектакли.** Танаффус вақтида телевизион янгиликлар ва **«Мўминовлар оиласи»** деган телеочерк
21.30 Эшиттиришлар программаси.
21.35 «СИРЛИ ПАССАЖИР». Рус тилида бадиий фильм.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида:

17.55 Эшиттиришлар программаси.
18.00 Болалар учун. **«Ленин юлдузлари порлайверсин»** деган эшиттириш.
18.30 «Агитпункт чироқлари ёнмоқда».
18.50 Сиртдан таълим олаётган студентлар учун. Ўқув эшиттиришлари программаси. Олий математика (рус тилида).
19.50 Телевизион янгиликлар.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 Ўқувчилар учун. **«Елкан».** Адабий альманах. Ленинграддан олиб кўрсатилади.
20.30 Қишлоқ янгиликлари.
21.00 Телевизион янгиликлар.
21.20 Музикали маяк.
21.30 Халқаро мавзуларда эшиттириш.
22.00 **«Беш учрашув».** Телеспектакль.
22.55 Тўпли хоккей бўйича жаҳон биринчилиги. СССР — ФИНЛЯНДИЯ. Оулу шаҳридан олиб кўрсатилади.
00.45 Телевизион янгиликлар.
01.00 Москва эшиттиришларининг охири.

Кинотеатрларда

15 ФЕВРАЛДА

Туннель — «МОСКВА», «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК», «ВОСТОК» (кечқурун), «ДРУЖБА» (1-залда тоқ соатларда), САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 7 ярим ва 9-15 минутда).

Лайлак келди — ёз бўлди — «ЧАЙКА», «НАВОИЙ номли (кечқурун).

Ҳовлимизнинг бир куни — «МИР» (кечқурун), «ДРУЖБА» (2-залда жуфт соатларда), «СПУТНИК» кеч соат 8 да).

Аччиқ гуруч — «ФЕСТИВАЛЬ» (кечқурун).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 15/II да **Спартак,** 16/II да **Князь Игорь.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 15/II да **Алишер Навоий,** 16/II да **Қотил.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 15/II да **Махтумқули,** 16/II да **Равшан ва Зулхумор.**

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
20 февралда
Шаҳар студентлари учун музика маданияти университет
5-АБОНЕМЕНТ БЎЙИЧА
УЧИНЧИ КОНЦЕРТ-ЛЕКЦИЯ
«Янги асарлар концерти»
(Ўзбекистон композиторлари ва шоирлари билан учрашув)

Лектор — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби музикашунос **Илёс Акбаров.**

Концертда Ўзбек Давлат филармониясининг хор капелласи, СССР халқ артисти **—Саодат Қобулова,** Ўзбекистон ССР халқ артистлари— **Шаҳодат Раҳимова, Насим Хошимов,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Қундуз Миркаримова, Сасон Беньяминов, Баҳром Мавлонов,** солистлар— **Офелия Юсупова, Ғафур Азимов, Долорес Жаҳонгирова, Марлис Юнусхонов** ва **ўзбек халқ чолғу асбоблари ансамбли** қатнашадилар.

Дирижёр — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Абдуқаҳҳор Султонов.**

Концертмейстер — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Иван Фоменко.**

Концерт-лекция кеч соат 7 яримда бошланади.

Абонементлардан ташқари билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан, район кассаларида кундуз 12 дан сотилади.

ТАШКИЛОТ, КОРХОНА, ЎҚУВ ЮРТЛАРИ ВА ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»

газетасининг эълонлар бўлими ҳар турли эълонларни қабул қилади.

Шу жумладан **ишга таклиф, конкурслар, диссертация ёқлаш** ҳақида. **таъзия, ҳар хил буюмларни сотиш** (уйлар, хоналар, мебеллар, гуллар в. б.) **штампа, думалоқ печатлар, етуклик аттестатлари, дипломлари** йўқолганлиги тўғрисида.

Қабул қилинган эълонлар бир ҳафталик муддатда босиб чиқарилади.

Эълонлар якшанба кундан бошқа ҳар куни кундуз соат 2 дан 4 гача қабул қилинади.

Адрес: Тошкент шаҳар. «Правда Востока» кўчаси, 26-уй 3-қават. 41-хона.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 15-уй

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор В3-02-49 дан В3-02-58 гача. Қўшимча телефонлар: секретариат—5-62; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари бўлими—3-66; саноат қурилиш бўлими—3-66; адабиёт, санъат ва маданият бўлими—7-83; шаҳар хўжалиги бўлими—7-83; физкультура ва спорт бўлими — 3-79; хатлар ва оммавий ишлар бўлими—3-79; (шаҳар телефони — В3-65-57); фан ва олий ўқув юртлари бўлими —7-84; иллюстрация бўлими — 7-84; эълонлар бўлими —5-07; (шаҳар телефони— В3-81-42).

Р. 06102. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС 64579. Нашр. А. № 2333.